

іноземних флотах провідних країн світу. Перегляк праць попередників та викремлення прогалин, що потребують дослідження стосовно парадигми Державний прапор та Гойс у Військово-морських силах Збройних Сил України. Огляд історії впровадження Гойсу в Українському флоті та пропозиції з цього питання. Аналіз директивних документів щодо застосування Державного прапору, прапору ВМС ЗС України та Гойсу в мирний час та у бойових умовах. Порівняння дочірності пропозицій та представлення авторського варіанту з відповідною аргументацією.

Ключові слова: Державний прапор, прапор ВМС ЗС України, гойс.

29 квітня 2018 року в багатьох містах України урочисто було піднято Державний та Військово-морський прапори України в ознаменування 100-ї річниці підйому Українського прапору на кораблях Чорноморського флоту. Національний банк України ввів у обіг ювілейну монету (рис.1), громадські організації «Асоціація ветеранів ВМС України» та «Асоціація комбатантів України» впровадили відповідні відзнаки (рис.2 та рис.3). Дещо скромніші акції проводились й 10 років потому (рис.4). І якщо з нумізматикою та фалеристикою в питанні відзначення ювілеїв підйому українських прапорів на кораблях Чорноморського флоту нібито все добре, то у вексилології до сих пір є низка не вирішених питань.

Рис. 1 Ювілейна монета Національного банку України.

Рис. 2 Медаль «Морська слава України» IV ступеня
(Республіканський флот)

* * *

УДК 930.1.7.045(477)

Калініченко О. О.,
капітан 1 рангу у відставці, капітан далекого
плавання, аспірант факультету історії та філософії,
Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова
(Україна Одеса), chief122@ukr.net

До 100-річчя підняття Українського прапору на кораблях Чорноморського флоту: ПАРАДИГМА ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРАПОРУ В ЯКОСТІ ГОЙСУ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВІРШЕННЯ

Порівняння відзеркалення ювілею до 100-ї річниці підйому Українського прапора на кораблях Чорноморського флоту у фалеристиці та вексилології. Визначення недоліків в останній сфері. Огляд стану справ щодо Гойса в

Рис. 3 Медаль «100 років прапору ВМС України»

Ні для кого не секрет, що символи будь-якої держави (прапор, герб, гімн) мають сакральне значення для

Рис. 4 Медаль «90 років пропору ВМС України»

кожної нації і захищенні відповідним законом. Неабияке значення має і виховний аспект ритуалу підйому пропору Держави та бойового пропору корабля. У період свят на кораблях піднімається й низка пропорів розцвічування у певному порядку. Тому кожний пропор на кораблі має своє значення і свій статус й, безумовно, статус Державного Пропора – найвищий. Державний Пропор на кораблях усіх флотів піднімається виключно або у бою, або на державні свята на стеньгах щогл (стеньгові пропори).

У ВМС України на сучасному етапі, на відміну від більшості морських держав, Державний Пропор використовується як Гюйс, що при піднятті пропорів розцвічування ставить Державний Пропор України у вигляді Гюйсу в дискредитаційне положення (Державний Пропор має бути піднятий якнайвище в порівнянні з іншими пропорами).

Актуальність підняття проблеми має кілька аспектів:

- по-перше, щоденна рутинна дискредитація Державного Пропора, який використовується у вигляді Гюйса, підсвідомо закладає, як мінімум, неповагу до нього, а отже й до Держави. Тому не є несподіванкою, що саме серед військовослужбовців ВМС ЗС України було найбільше зрадників та перекинчиків, які пішли на службу до ворога весною 2014 р.;

- по-друге, ВМС України щорічно приймає участь в низці міжнародних навчань з представниками флотів інших країн, у більшості з яких Державний Пропор та Гюйс не є тотожними;

- по-третє, з 14 жовтня 2014 р. Україна святкує чотири свята, тісно пов’язані між собою: День Пресвятої Покрови – оберіга воїна, День Українського козацтва, День Української Повстанської Армії, День захисника України. Тому це поєднання, на думку автора, повинно втілитись і у воєнній символіці найбільш представницького у міжнародному плані виду Збройних Сил України, яким, безперечно, є її Флот!

Отже виникає парадигма, щодо застосування Державного Пропору України в Військово-морських силах Збройних Сил України (далі – ВМС ЗС України) у якості Гюйсу, що потребує її розв’язання на науково-історичному підґрунті.

Метою даної праці є дослідження історії впровадження Гюйсу у ВМС ЗС України, взаємодія статусів Державного Пропору України, Пропору ВМС ЗС України та Гюйсу в повсякденному житті та в умовах бойових дій та пошук шляхів розв’язання очевидних невідповідностей.

Мета реалізується через низку завдань, основними з котрих є:

- аналіз досліджень попередників в питаннях вексилології у військовій справі, зокрема на флоті у різні періоди українського воєнного флоту;

- аналіз досвіду флотів провідних країн світу стосовно принципів формування зображення Гюйсу;

- дослідження історії впровадження Гюйсу в ВМС ЗС України;

- вивчення проектів Гюйсу ВМС ЗС України;

- порівняння вимог офіційних документів в частині взаємодії статусів Державного Пропору України, Пропору ВМС ЗС України та Гюйсу в повсякденному житті та в умовах бойових дій;

- надання авторської пропозиції стосовно Гюйса ВМС ЗС України.

Українська військова вексилологія має достатню історичну базу, охоплюючи античний, княжий, козацький та республіканський періоди її існування та розвитку. У діаспорі цю тему у її військово-морському вимірі висвітлювали Микола Битинський [1], д-р Роман О. Климкевич [10], О. Лисяк [13], Святослав Шрамченко [15].

На сучасному етапі розвитку української військової символіки відомі праці А. Басова, Ф. Белаша, О. Бобкова, Б. Буднікова, В. Бузала, К. Гломозди, А. Гречила, А. Демчучена, М. Дмитрієнка, В. Іванова, Я. Ісаєвича, О. Кареліна-Романішина, А. Кобзаря, І. Колесника, О. Кохана, О. Круковського, А. Кучерука, С. Литвина, В. Манзуренка, І. Марчука, Ю. Мицика, С. Музичука, О. Муравйова, В. Омельчука, В. Панасенка, С. Пахолка, О. Руденка, Ю. Савчука, Є. Славутича, М. Слободянюка, Д. Табачника, О. Хлобистова, М. Царенка, М. Чмиря, С. Шаменкова, Т. Юрова і особливо В. Карпова [9]. Військово-морській символіці присвячені праці П. Гай-Нижника [2], Марії Климчак [11], В. Кравцевича-Рожнецького [12], М. Мамчака [14]. Однак, при всій повазі до попередників, розгляд питання в контексті його не тільки актуальності, а й відповідності бойовим вимогам статутів, розглянуто вперше.

В праці застосувались як мемуарні спогади автора, так і їх рефлексія з застосуванням наступних методів історичного дослідження: проблемний, порівняльний, контент-аналізу та хронологічний.

Апробація дослідження відбулась:

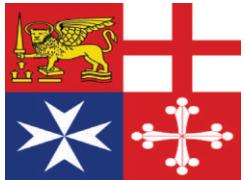
- 24 березня 2015 р. під час зустрічі Командувача ВМС України віце-адмірала С. Гайдука з особовим складом факультету ВМС Одеської національної морської академії;

- 8 листопада 2017 року на Морській колегії «Асоціація ветеранів ВМС України»;

- 19 березня 2018 року на IV Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції [8].

192 країни входять в Організацію Об’єднаних Націй. Чимало з них мають свої флоти. На найкращі з них слід рівнятися і ВМС України не тільки в кількісному, а особливо у якісному потенціалі. Не слід нехтувати і сталими військово-морськими традиціями, які зберегла земна цивілізація. Гарне українське прислів’я: «Чужого навчайтесь, але свого не цурайтесь», – у цьому сенсі велими доречне.

На флотах світу спостерігається два підходи стосовно Гюйсу. Перший, це використання в якості Гюйсу Державного Пропору. Апологети первого підходу посилаються на сучасну Францію, але забувають, що

 ВМС США Ukrainian Cossack flag	 ВМС ФРН Earl Karelin-Romanishym	 ВМС Нідерландів First Jack of the Ukrainian Navy
 ВМС Італії	 ВМС Іспанії	 ВМС Польщі
 ВМФ Російської Федерації		

Таблиця 1. Гюйси ВМС деяких країн НАТО та ВМФ Російської Федерації

у французькому флоті у королівські часи на Гюйсі були королівські лілії, а під час Другої світової війни – лотарингський хрест у ромбі. Більш розповсюдженим на провідних флотах світу є другий підхід, де Гюйс є відмінним від Державного Прапору. В таблиці 1 наведена лише мала частка прикладів гюйсів флотів країн – членів НАТО. До членства в цій поважній організації прагне і Україна, щоб надійно захиstitи свою незалежність та суверенітет від підступного ворога. До речі, й у ворожому стані міститься аналогічний підхід у питанні стосовно Державного прапору (триколору) та Гюйсу, який за радянських часів у Бойовому еволюційному своді сигналів БЕС–80 був сигналічним прапором під назвою «3–й дополнітельний».

Задаймося питанням, чи весь час на протязі існування Військово–Морських Сил України у період відновлення незалежності Української Держави у якості Гюйсу на українських кораблях використовувався Державний Прапор України? Звісно ні! Відомо, що «прапоротворець» Збройних Сил України граф Орест Федорович Карелін–Романішин подав проект Гюйсу для бойових кораблів ВМС ЗС України – синього прямокутника з двома китицями та золотистим тризубом великого князя Володимира у центрі.

Рис. 1. Фрегат ВМС України Гетьман Сагайдачний в Тулоні (1994 рік, Франція)

Але перший Гюйс ВМС України продемонстрував під флагман фрегат «Гетьман Сагайдачний» під час міжнародної акції «Армада Свободи» у французькому порту Руан під час святкування 50–ї річниці висадки союзників у Нормандії, представляв собою прямокутне синє полотнище з золотистим тризубом (рис.1). Як

старший капітан–наставник з військово–морської підготовки Чорноморського виробничого об’єднання рибної промисловості «Антарктика» (52 морських та океанських судна) автор брав безпосередню участь у першому океанському поході українського бойового корабля з 26 червня по 7 серпня 1994 р.

Уперше цей Гюйс було піднято у листопаді 1992 р. на кораблі управління (КУ) «Славутич». 26 червня наступного року він замайорів на гюйс–штокі малого десантного корабля на повітряній подушці (МДКПП) «Донецьк». 31 липня 1994 року такий самий гюйс було піднято на усіх українських кораблях під час святкування Дня ВМС України.

Це рішення було настільки вдалим, що невдовзі, з певним доопрацюванням воно втілилося у Штандарті Президента України і тому зникло з гюйс–штоків українських бойових кораблів. Тимчасову альтернативу в якості Гюйса став виконувати Державний Прапор України з подачі тимчасово виконуючого обов’язки командувача ВМС України контр–адмірала Олексія Риженко [20].

Перший підняття флага ВМС України 9 липня 1997 р.

Рис. 2 Перший урочистий підйом прапора ВМС ЗС України (три фото)

Так, наприклад, 9 травня 1997 р. на великому десантному кораблі (ВДК) «Рівне» вперше урочисто було піднято прапор Військово–Морських Сил Збройних Сил України разом зі стеньговим Державним Прапором України, гюйсом (роль якого виконував ще один Державний Прапор України) та прапорами розцівування (рис.2, 3).

*Рис. 3 Вручення прапора ВМС ЗС України командиром ВДК «Рівне» фронтовиком, Героєм Радянського Союзу, контр-адміралом у відставці Ф. Є. Пахальчуком
(16.11.1916 с. Дворик, Красилівського р-ну,
Хмельницької обл., Україна – 24.01.2012, Одеса)*

Саме тоді вперше мені спала на думку невідповідність наявності двох Державних Прапорів України на кораблі та ознаки дискредитації одного з них. Через півроку, коли «Рівне» було перекваліфіковано у великий морський суховантажний транспорт і корабель з бойового 2-го рангу набув статусу допоміжного, питання невідповідності гюйсу було знято.

Час від часу наступні Командувачі передмались військово–морською символікою, про що докладно описано в працях А. Басова, В. Карпова, М. Мамчака та О. Руденка. За період, коли на чолі Військово–Морських Сил України став І. В. Князь (21.05.2003 р.–червень 2005 р.) у світ вийшов документ – «Положення про корабельну службу у Військово–Морських Силах Збройних Сил України» [17], яке було введене у дію Наказом Міністра оборони України [18] «З метою визначення організації корабельної служби, заходів щодо забезпечення високої бойової готовності і безпеки кораблів у морі та пунктах базування, обов'язків службових осіб (виділено мною – О. К.), організації бойової підготовки, правил несення служби корабельних нарядів і встановлення військових морських ритуалів на кораблях Військово–Морських Сил Збройних Сил України». Посаду Міністра оборони України на той час обіймав генерал армії Є. К. Марчук [18]. З вищезазначеного Положення [17] були вилучені провідні бойові статті, що містилися у попередньому Корабельному Статуті ВМФ СРСР, а саме: ст.608 «Военно–морской флаг СССР, поднятый на корабле Военно–Морского флота, является боевым Знаменем корабля. Он символизирует государственную принадлежность и неприкосновенность (виділено мною – О. К.) корабля, плавающего под ним, а также готовность корабля защищать государственные интересы Союза Советских Социалистических Республик на морских и океанских рубежах. Военно–морской флаг СССР есть символ воинской чести, доблести и славы, он служит напоминанием каждому военнослужащему корабля о его

священному долге преданно служить Советской Родине, защищать ее мужественно и умело, отстаивать от врага каждую пядь родной земли, не щадя своей крови и самой жизни» [19, с. 270–271].

Ще більші вимоги ставила ст.609, яка теж, дoreчі, вилучена з Положення: «Корабли Военно–Морского Флота СССР ни при каких обстоятельствах не спускают своего флага перед противником, предпочитая гибель сдачи врагам Советского Союза» [19, с. 271]. Як би ці законні вимоги стали в нагоді під час російської агресії в Криму і захоплення бойових кораблів ВМС ЗС України! Вочевидь, в з'єднаннях Морської Охорони Департаменту Прикордонної служби України діяли інші, більш реалістичні бойові керівні документи, що й позитивно позначились на діях українських морських прикордонників у скрутний для нашої держави час.

Подальший аналіз розділу 19 частини 5 Положення [17, с. 370–384] щодо стратифікації прапорів на кораблях ВМС ЗС України приводить до того, що:

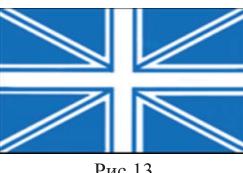
1. Державний Прапор України (ст.ст. 748–752) займає чільне місце. Зокрема ст.748 чітко окреслює зasadничі вимоги у цьому питанні, а саме «Державний Прапор України, піднятий на кораблі, визначає його державну належність. Державний Прапор України під'ємається на кораблях Військово–Морських Сил: **перед початком бою** (виділено мною – О. К.); у разі відвідування корабля Президентом України, Головою Верховної Ради України, Прем'єр–міністром України; за розпорядженням командира з'єднання кораблів на відзначення державних свят та важливих подій державного та військового значення; а також під час перебування кораблів у територіальному морі (портах) іноземних держав – у дні національних свят цих держав. На ходу надводного корабля перед початком бою Державний Прапор України під'ємається на грот–стеньгу (на одноштогловому кораблі – на стеньгу щогли)» [17, с. 370]. Але й тут спостерігається суттєва відмінність з вимогами ст.606 радянського Корабельного Статуту, а саме «**Во время боя и в виду неприятеля** (виділено мною – О. К.) корабли поднімають на грот–стеньгу Государственный флаг Союза Советских Социалистических Республик, а на стеньгах других мачт – присвоєний кораблю Военно–морской флаг СССР» [19, с. 269].

2. Прапор Військово–Морських Сил Збройних Сил України (ст.ст. 753–766) втратив статус Бойового Прапора корабля і не під'ємається на стеньгі мачти у бою, як це було прописано у радянському Корабельному Статуті разом з Державним Прапором на стеньгі іншої мачти.

3. Прапори посадових осіб (ст.ст. 767–769): дублікат Штандарту Президента України, прапори Міністра Оборони України, Начальника Генерального Штабу ЗСУ, Головнокомандувача ВМС ЗСУ, Начальника Головного штабу ВМС ЗСУ за своїм статусом поступаються Державному Прапору України та Прапору Військово–Морських Сил Збройних Сил України.

4. Четвертим за своїм статусом є Прапори суден забезпечення (ст.ст. 770–772), а Гюйс корабля завершує цей ряд, посідаючи п'яте за значенням місце у корабельній ієрархії, після якого містяться лише вимпели корабля (ст. ст. 775–776) та прапори розцівування (ст.ст. 777–779).

Неодноразово вже згадуваним Положенням [17] для Гюйса корабля передбачено виконання допоміжної функції визначення статусу корабля 1-го чи 2-го рангу

		
Рис.4 Прапор українських козаків. <i>Ukrainian Cossack flag</i>	Рис.5 Граф Карелін–Романішин. <i>Earl Karelin–Romanishyn</i>	Рис.6 Перший Гюйс ВМС України. <i>First Jack of the Ukrainian Navy</i>
		
Рис.7 Контр-адмірал О. Риженко. <i>Rear-Admiral O. Ryzhenko, 1994</i>	Рис.8 Адмірал І. Тенюх. <i>Admiral Tenukh, 2008</i>	Рис.9 Голова Геральдичного товариства Олекса Руденко. <i>Chamber of Heraldic Offers by Oleksa Rudenko</i>
		
Рис.11 Контр-адмірал Микола Жибарєв. <i>Rear-Admiral Mykola Zhybariev in 2017</i>	Рис.12 Голова Геральдичного товариства Олекса Руденко. <i>Chamber of Heraldic Offers by Oleksa Rudenko</i>	Рис.13 Мирослав Мамчак. <i>Myroslav Mamchak in 2017</i>
Рис.14 Мирослав Мамчак.		

Таблиця 2. Історія та пропозиції по Гюйсу ВМС ЗС України

в корабельній ієрархії (ст.773), а також означення берегового салютного пункту при здійсненні салюту (ст.774). Погодьтесь, що ця функція явно не личить сигналу тотожному Державному Прапору України.

На момент збройної агресії Російської Федерації в ВМС України мали право підйому Гюйсу лише п'ять кораблів: флагман *Гетьман Сагайдачний*, підводний човен *Запоріжжя*, великий десантний корабель *Костянтин Ольшанський*, великий розвідувальний корабель *Славутич*, корабель управління *Донбас*. Жоден з кораблів не підніяв на стеньзі (для підводного човна – на висувних пристроях) Державний Прапор України (див. ст.748) [17].

В таблиці 2 зібрано діючі варіанти Гюйсу та різні пропозиції, які умовно можна розподілити на декілька груп. Перша з них, це апробований в походах Гюйс на синьому полотнищі з золотистим тризубом у центрі (Рис.5, 6). Друга, основана на Державному Прапорі України (Рис.7–10). Третя, де ключовим елементом є емблема ВМС ЗС України (Рис.11, 12). Четверта, ремейк Гюйсу Російської Федерації (Рис.13, 14). Окремішно є колишній козацький прапор (Рис.4).

Саме тому пропозиція, на яку схилялася більшість дослідників та чільників ВМС України, використати як Гюйс Державний прапор України з нанесеним на ньому або козацьким хрестом (пропозиція І. Тенюха 2008 рік – окантовка не показана – див. рис.11), або малиновим хрестом Збройних Сил України, або Малим Гербом України (пропозиції Геральдичної палати О. Руденка – два варіанти – див. рис.13–14), на думку автора не є прийнятною з огляду на те, що Державні символи України мають сакральне значення, а Державний Прапор в бою має бути піднінятий на найвищому місці корабля (стеньзі його щогли) [17, с. 370].

Очевидно, що враховуючи низку вимог до Державного Прапора, які мають змістовне значення перш за все у воєнний час, а саме його застосування у бою, а також у мирний час як для достойного представництва України на міжнародній арені, так і перед українським суспільством, вищезгадані концепції Гюйсу є неприйнятними. Okрім того, і в практичному сенсі, щоденне використання в якості Гюйсу синьо-жовтих кольорів незворотньо веде до їх вигоряння на сонці та спотворення малюнку. Більш стійкими до сонячних променів та різноманітних метеорологічних впливів є червоні та чорні кольори.

Рис. 15 Авторський проект Гюйсу бойових кораблів ВМС ЗС та Морської охорони України

З огляду на вищенаведене, та в означенування єдності трьох українських військових свят (Українського козацтва, Української Повстанської Армії та Захисника України) пропоную в якості Гюйса усіх бойових кораблів ВМС України, включно з кораблями Морської Охорони використовувати прямоугольне з двома горизонтальними червоно-чорними смугами (червона зверху) та білим козацьким хрестом у центрі (рис.15).

Таким чином буде усунуте основне протиріччя щодо порядку використання Державного Прапора України у морському бою у воєнний час, та достойного

представництва на міжнародній арені і перед українським суспільством в період суспільно-значимих державних свят. Така пропозиція цілком відповідає духу і букві Указу Президента України [16] стосовно святкування Дня Захисника України 14 жовтня, в один день з іншими, історично пов'язаними святами, успадкувавши військову звитягу минулых поколінь наших українських лицарів!

Висновки:

1. Оскільки переважна більшість корабельного складу ВМС України у період російської агресії в Криму у 2014 р. не мала статусу кораблів 1-го чи 2-го рангу, тобто у повсякденний час не несла гюйс – Державний Прапор України – на який згідно ст.748 Положення покладено функцію «визначати його (корабля – О. К.) державну принадлежність» [17, с. 370] і, відповідно, не несла його на своїх щоглах, це стало формальним приводом до «націоналізації» бойових кораблів квазі-урядом т.зв. Республіки Крим.

2. За прапором Військово–Морських Сил України, позбавленим функції Бойового Знамена корабля, залишилась лише відомча функція. Вилучення з Положення [17] базових вимог, що містилися в КУ ВМФ ССР 1986 р., а саме ст.606 [19, с. 269], ст.608 [19, 270–271] та ст.609 «Корабли Военно–Морского Флота ССР ни при каких обстоятельствах не спускают своего флага перед противником, предпочитая гибель сдачи врагам Советского Союза» [19, с. 271] фактично ДЕМОРАЛІЗУВАЛИ українських моряків, а зрадникам та перекинчикам суттєво полегшили втілити в життя свої підступні задуми.

3. Розмежування функцій між Державним Прапором України та запропонованим нами Гюйсом з одночасним поверненням прапору Військово–Морських Сил України статусу Бойового Знамена корабля не тільки юридично, ментально та формально унеможливить повторення «кримського казусу Беллі», а й суттєво зміцнить ланки поколінь української звитяги, які гартувалися в добу Українського Козацтва, Української Повстанської Армії і антитерористичної операції на сході України в єдиний непоборний міцний ланцюг!

Таким чином практичним надбанням праці з української вексилології буде не тільки усвідомлення минулих помилок в військово–патріотичному та юридичному аспектах, що привели до суттєвих втрат у ВМС України внаслідок російської агресії в Криму, але й, на думку автора, є науковим обґрунтуванням стосовно усунення невідповідності в Положенні [17] відносно статусу прапора Військово–Морських Сил як Бойового Знамена корабля та бойового застосування Державного Прапора України й прапора ВМС ЗС України.

Перспективою подальших досліджень є інтеграція напрацювань у спеціальних історичних дисциплінах вексилології та фалеристики з метою всебічного висвітлення української наукової школи мореплавства, родонаочальником якої є наш земляк Юрій Федорович Кремінський. Це в свою чергу зробить вагомий внесок в історію українського мореплавства Античного, Князівського, Козацького та Республіканського періодів його функціонування.

Список використаних джерел

1. Битинський Микола. Українські військові знамена та корогви // Вісті. – Ч.109. – С.11–13; Ч.111. – С.92–94.

2. Гай–Нижник П. Чорноморський флот і українське державотворення 1917–1918 років (До історії створення Військово–Морських Сил України) // Військовий музей (науково–методичний збірник). – К.: ЦМЗСУ,2006. – Вип.7. – С.37–46.

3. Калініченко О. О. Корвет. – Одеса: вид–во Астропрінт, 2003. – 160 с.

4. Калініченко О. О. Океанами Арея. – Одеса: КП ОМД, 2015. – 324 с.

5. Калініченко О. О. Недолугість, зневага чи ознаки зради? // Військово–історичний меридіан. Електронний науковий фаховий журнал. – Вип.4 (10) / Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років», Ін–т історії України НАН України. – К., 2015. – С.89–102.

6. Калініченко О. О. Недолугість, зневага чи ознаки зради? (скrócený vаріант) // Морська держава. Громадсько–політичний, науковий, літературно–художній журнал. – Одеса, 2015. – Вип.5 (70) вересень/жовтень. – С.36–41.

7. Калініченко О. О. Морська слава України // Військово–історичний меридіан. Електронний науковий фаховий журнал. – Вип.1 (11) / Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років», Ін–т історії України НАН України. – К., 2016. – С. 114–123.

8. Kalinichenko Oleksandr. The National flag of Ukraine as a Naval Jack: historical background and future prospect // Дослідження та впровадження в начальний процес сучасних моделей викладання іноземної мови за фахом. IV Всеукраїнська науково–практична інтернет–конференція 19 березня 2018 року / Збірник наукових праць. – Одеса: ОНУ ім. І. І. Мечникова, факультет романо–германської філології. – С.74–78. – Ресурс доступу: <https://drive.google.com/file/d/1ly-5MvRsVB-H3Si-n6-E53pXSTusWwu/view>

9. Карпов В. Проблемы становления военной символики Украины // Військово–історичний меридіан. Електронний науковий фаховий журнал. – Вип.1 (7) / Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 років», Ін–т історії України НАН України. – К., 2015. – С.82–93.

10. Климкевич Р. О. Український військово–морський майвець // Вісті комбата. – 1961. – №4.

11. Климчак Марія. Українському військово–морському Прапорові – 90 років // «Всесвіт». – Вип.5–6 за 2008 рік. – С.192–196.

12. Кравцевич–Рожнецький В. Золотий хрест над Чорним морем // Дзеркало тижня. – Вип.(49 (373); В. Кравцевич. Український державний флот. – К.: «Край», 1992. – 176 с.: іл.

13. Лисяк О. Мрія Чорноморського прапора (кап. лейт. фльоти С. Шрамченко) // Свобода, Джерсі Сіті, Ч.80 за 1958 рік.

14. Мамчак М. Військово–морська символіка України. – Снятин: ПрутПрінт, 2009. – 92 с., іл.

15. Шрамченко С. Піднесення Українського прапора в Чорноморській Флот // За державність. – Каліш, 1930. – 124 с.; Шрамченко Святослав. День свята Української Державної Фльоти // Літопис Червоної Калини. – Львів, 1933. – Ч.6.

16. Указ Президента України «Про відзначення Дня захисника України» №–806/2014 від 14 жовтня 2014 року. – Київ, 2014. – 1 с. – Ресурс доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/8062014-17816>

17. Положення про корабельну службу у Військово–Морських Силах Збройних Сил України. – Севастополь, 2003. – 470 с.

18. Про затвердження Положення про корабельну службу у Військово–Морських Силах Збройних Сил України // Наказ Міністерства оборони України №–415 від 25.11.2003. – Київ, 2003. – 1 с.

19. Корабельний Устав Воєнно–Морського Флота ССР. Ізд. 2–е. – Москва: Воєнное издательство, 1986. – 448 с.

20. Наказ Командуючого ВМСУ №–424 від 08.12.1994. – Севастополь, 1994. – 1 с.

References

1. Bytynskyj Mykola. Ukrai'ns'ki vijs'kovi znamena ta korogvy // Visti. – Ch.109. – S.11–13; Ch.111. – S.92–94.
2. Gaj–Nyzhnyk P. Chornomors'kyj flot i ukrai'ns'ke derzhavotvorennja 1917–1918 rokiv (Do istorii stvorenija Vijs'kovo–Mors'kykh Sil Ukrayini) // Vijs'kowy muzej (naukovo–metodichnyj zbirnyk). – K.: CMZSU,2006. – Vip.7. – S.37–46.
3. Kalinichenko O. O. Korvet. – Odessa: vid–vo Astraprint, 2003. – 160 s.
4. Kalinichenko O. O. Okeanami Areja. – Odessa: KP OMD, 2015. – 324 s.

5. Kalinichenko O. O. Nedolugist', znevaga chy oznaky zrad? // Vijs'kovo-istorichnyj merydian. Elektronnyj naukovyj fahovoj zhurnal. – Vyp.4 (10) / Memorial'nyj kompleks «Nacional'nyj muzej istorii' Velykoi' Vitchyznjanoi' vijny 1941–1945 rokiv», In-t istorii' Ukrai'ny NAN Ukrai'ny. – K., 2015. – S.89–102.
6. Kalinichenko O. O. Nedolugist', znevaga chy oznaky zrad? (skorochenyj variant) // Mors'ka derzhava. Gromads'ko-politychnyj, naukovyj, literaturno-hudozhnij zhurnal. – Odesa, 2015. – Vyp.5 (70) veresen'zhovten'. – S.36–41.
7. Kalinichenko O. O. Mors'ka slava Ukrai'ny // Vijs'kovo-istorichnyj merydian. Elektronnyj naukovyj fahovoj zhurnal. – Vyp.1 (11) / Memorial'nyj kompleks «Nacional'nyj muzej istorii' Velykoi' Vitchyznjanoi' vijny 1941–1945 rokiv», In-t istorii' Ukrai'ny NAN Ukrai'ny. – K., 2016. – S.114–123.
8. Kalinichenko Oleksandr. The National flag of Ukraine as a Naval Jack: historical background and future prospect // Doslidzhenija ta vprovalzhennja v nachal'nyj proces suchasnyh modelej vykladannja inozemnoi' movy za fahom. IV Vseukrai'ns'ka naukovo-praktychna internet-konferencija 19 bresznja 2018 roku / Zbirnyk naukovyh prac'. – Odesa: ONU im. I. I. Mechnykova, fakultet romano-germans'koi' filologii'. – S.74–78. – Resurs dostupu: <https://drive.google.com/file/d/1ly-5MVRVsVB-H3Si-n6-E53pXSTusWwu/view>
9. Karpov V. Problemy stanovlenija voennoj simvoliki Ukrainy // Vijs'kovo-istorichnyj merydian. Elektronnyj naukovyj fahovoj zhurnal. – Vyp.1 (7) / Memorial'nyj kompleks «Nacional'nyj muzej istorii' Velykoi' Vitchyznjanoi' vijny 1941–1945 rokiv», In-t istorii' Ukrai'ny NAN Ukrai'ny. – K., 2015. – S.82–93.
10. Klymkevych R. O. Ukrai'ns'kyj vijs'kovo-mors'kyj majvec' // Visti kombatanta. – 1961. – №4.
11. Klymchak Marija. Ukrai'ns'komu vijs'kovo-mors'komu Praporovi – 90 rokiv // «Vsesvit», – Vyp.5–6 za 2008 rik. – S.192–196.
12. Kravcevych–Rozhneč'kyj V. Zolotyj hrest nad Chornym morem // Dzerkalo tyzhnya. – Vyp.49 (373); V. Kravcevych. Ukrai'ns'kyj derzhavnij flot. – K.: «Kraj», 1992. – 176 s.: il.
13. Lysjak O. Mrija Chornomors'kogo prapora (kap. lejt. fl'oty S. Shramchenko) // Svoboda, Dzheresi Siti, Ch.80 za 1958 rik.
14. Mamchak M. Vijs'kovo-mors'ka symbolika Ukrai'ny. – Snjatyin: PrutPrynt, 2009. – 92 s., il.
15. Shramchenko S. Pidnesennja Ukrai'ns'kogo prapora v Chornomors'kij Flot // Za derzhavnist'. – Kalish, 1930. – 124 s.; Shramchenko Svyatoslav. Den' svjata Ukrai'ns'koi' Derzhavnoi' Fl'oty // Litopys Chervonoї Kalyny. – Lviv, 1933. – Ch.6.
16. Uzak Prezydenta Ukrai'ny «Pro vidznachennja Dnja zahysnyka Ukrai'ny» №–806/2014 vid 14 zhovtnja 2014 roku. – Kyiv, 2014. – 1 s. – Resurs dostupu: <http://www.president.gov.ua/documents/8062014–17816>
17. Polozhennja pro korabel'nu sluzhbu u Vijs'kovo–Mors'kyh Syl Ukrai'ny. – Sevastopol', 2003. – 470 s.
18. Pro zatverdzennja Polozhennja pro korabel'nu sluzhbu u Vijs'kovo–Mors'kyh Syl Ukrai'ny // Nakaz Ministra oborony Ukrai'ny №–415 vid 25.11.2003. – Kyiv, 2003. – 1 s.
19. Korabel'nyj Ustav Voenno–Morskogo Flota SSSR. Izd. 2–e. – Moskva: Voennoe izdatel'stvo, 1986. – 448 s.
20. Nakaz Komandujuchogo VMSU №–424 vid 08.12.1994. – Sevastopol', 1994. – 1 s.

Kalinichenko O. O., captain of Navy in retirement, deep sea captain, graduate student of PhD, Faculty of History and Philosophy, Odessa National University named after I. I. Mechnikov (Ukraine, Odessa), chief122@ukr.net

The National Flag of Ukraine as a Naval Jack: historical background and future prospect (fore 100th anniversary of raising the Ukrainian Flag on masts of the vessels of black sea fleet)

Previous research has focused only on the Ukrainian military vexillology. The subject of the study is National and Navy flags. The object of the research is the history of Ukrainian Jack. The primary purpose of the current research is to examine the role of Naval Jack in modern history of Ukraine and to investigate the question of the flag's design both with scholarly accuracy and emotional sensibility to promote a proper understanding of Naval Jack, its flying and the public understanding of what the spirit of the emblem represents.

The research objectives are: firstly to observe precedents for foreign Navies concerning Jacks, secondly to view the history of the Ukrainian Jack, thirdly to analyze cooperation between the National Flag, the Navy Flag and the Jack. Finally – to survey a numerous propositional according Jack of the Ukrainian Navy.

In the work used as the memories of the author, and their reflection using the following methods of historical research: problem, comparative, content analysis and chronological.

Conclusion. I suggest using, as Navy Jack of Ukraine, a rectangular piece of cloth with two tassels panel with two equal horizontal red-black stripes (red top) and white Cossack cross in the center.

Keywords: The National Flag, the Ukrainian Navy Flag and the Jack.

* * *